

Obilježja doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje u Hrvatskoj

---

Bejaković, Predrag

Source / Izvornik: **Porezni vjesnik : službeno glasilo Porezne uprave Republike Hrvatske, 2017, 26, 95 - 107**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:242:267373>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial 3.0 Unported / Imenovanje-Nekomercijalno 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-16**

Repository / Repozitorij:

[Institute of Public Finance Repository](#)

Dr. sc. Predrag Bejaković

Obilježja doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje u Hrvatskoj

Uvod: važnost i značenje mirovinskog osiguranja

Mirovinski sustav ima brojne zadaće kakve su ponekad možda i međusobno suprotstavljene. To je, prije svega, način osiguranja stanovnika koji uplaćuju sredstva (doprinose) tijekom radnog vijeka kako bi nakon umirovljenja primali protunaknade u obliku isplaćenih mjesečnih mirovina, ali mirovinski sustav znači i preraspodjelu na one koji su imali veće dohotke i plaćali veće doprinose i osobe koje su imale manje dohotke i/ili kraći radni staž, pa su stoga platile i manje doprinosa. Mirovinsko osiguranje financira se doprinosima i transferima iz proračuna središnje države. U tekstu se obrađuje najvažnija obilježja doprinosa za mirovinsko osiguranje u Hrvatskoj tijekom posljednjih malo više od 20 godina. To je pitanje važno i za Poreznu upravu koja ima obvezu prikupljati doprinose.

Doprinos za mirovinsko i invalidsko osiguranje

Obveze plaćanja doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje u razdoblju od 1994. do svršetka 1998. bile su uređene za svaku godinu trima zakonima: 1. za osiguranike temeljem radnog odnosa i s njima izjednačene osobe; 2. za osobe koje samostalnim radom obavljaju djelatnost; i 3. poseban zakon o stopama doprinosa za poljoprivrednike. Obrtnici su bili osigurani u Fondu samostalnih privrednika, a poljoprivrednici u Fondu poljoprivrednika. Takav sustav mirovinskog osiguranja nije bio pogodan za danas važeću podjelu na samostalan i nesamostalni rad, sukladno Zakonu o porezu na dohodak (ZPD). Tek se od 1999, kad je počela primjena Zakona o mirovinskom osiguranju (NN 102/98), stope doprinosa za mirovinsko osiguranje uređuje jednoznačno za sve osiguranike.

Do 1998. rabilo se pojam »mirovinsko i invalidsko osiguranje«, a od 1999. pojam »mirovinsko osiguranje«. Promjena nije samo formalna, jer odražava bitne promjene u sustavu obveznog osiguranja, uvedene 1. siječnja 1999. Osnovica za plaćanje ukupnih doprinosa bila je u svima propisima za 1994. uređena jednako (plaća sukladno propisima o radu, uvećana za zakonom propisane obveze iz plaće). Riječ je o definiciji osnovice preuzetoj iz prijašnjih godina, kakva nije uvažila činjenicu da se od 1. siječnja 1994. počelo primjenjivati novi sustav oporezivanja dohotka. Pojavile su se stoga brojne teškoće i nesnalaženja u definiranju plaće što služi kao osnovica za plaćanje doprinosa i plaće kao mjerila za iskorištenje prava u određenu socijalnom sustavu. Od 1. siječnja 1995. ukupni propisi što uređuju obvezu plaćanja doprinosa preuzimaju novu definiciju plaće te pove-

zuzu osnovicu za plaćanje doprinosa s poreznim sustavom (plaćom se smatra sve što poslodavac daje zaposleniku na temelju radnog odnosa, osim svote na koju se ne plaća porez na dohodak). Takva je definicija plaće kao osnovice za plaćanje doprinosa u primjeni i danas.

Najniže su osnovice za plaćanje doprinosa, po godinama, bile:

- 1994. – od 1. siječnja do 30. travnja 635,91 kn; od 1. svibnja do 31. prosinca 667,08 kn mjesečno bruto
- 1995. – od 1. siječnja do 30. travnja 1.003,00 kn; od 1. svibnja do 30. rujna 1.024,00 kn; od 1. listopada do 31. prosinca 1.045,00 kn mjesečno bruto
- 1996. – od 1. do 31. siječnja 1.045,00; od 1. veljače do 31. prosinca 1.100,00 kn mjesečno bruto
- 1997. – 1.210,00 kn mjesečno bruto
- 1998. – od 1. do 31. siječnja 1.210,00 kn; od 1. veljače do 31. prosinca 1.370,00 kn mjesečno bruto
- 1999. – od 1. siječnja do 28. veljače 1.370 kn; od 1. ožujka do 31. prosinca 1.500,00 mjesečno bruto
- 2000. – od 1. siječnja do 31. ožujka 1.500,00; od 1. travnja do 31. prosinca 1.700 kn mjesečno bruto
- 2001. – 1.700 kn mjesečno bruto
- 2002. – od 1. siječnja do 31. ožujka 1.700,00; od 1. travnja do 31. prosinca 1.800 kn mjesečno bruto
- 2003. – 1.858,50 kn mjesečno bruto
- 2004. – 1.951,25 kn mjesečno bruto
- 2005. – 2.080,75 kn mjesečno bruto
- 2006. – 2.169,65 kn mjesečno bruto
- 2007. – 2.298,00 kn mjesečno bruto
- 2008. – od 1. siječnja do 30. lipnja 2.441,25 kn, dok je najniža plaća od 1. srpnja do 31. prosinca bila 2.747,00 kn mjesečno bruto
- 2009. – 2.661,00 kn, a najniža plaća do 31. svibnja 2.747,00 kn te od 1. lipnja 2.814,00 kn mjesečno bruto
- 2010. – 2.679,95 kn, dok je najniža plaća od 1. siječnja do 31. svibnja bila 2.814,00 kn mjesečno bruto
- 2011. – 2.679,95 kn
- 2012. – 2.714,60 kn (umnožak svote prosječne plaće i koeficijenta 0,35)
- 2013. – 2.753,45 kn, a najniža je plaća u RH u razdoblju od 1. lipnja 2012. do 31. svibnja 2013. godine 2.814,00 kn
- 2014. – 2.779,35 kn
- 2015. – 2.780,05 kn (umnožak iznosa prosječne plaće i koeficijenta 0,35);
- 2016. – 2.812,95 kn (umnožak iznosa prosječne plaće i koeficijenta 0,35).

Kako su u promatranom razdoblju bile mnoge promjene u definiranju i strukturi doprinosa, u nastavku teksta daje se prikaz stopa po godinama.

1994. – Obveznici uplate doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje radnika, prema Zakonu o plaćanju doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje radnika (NN 117/93) od 1. siječnja 1994. plaćaju:

1. doprinos iz plaće po stopi 13,50%
2. doprinos na plaću po stopi 13,50%
3. doprinos na plaće radnika za staž što ga se priznaje osiguranicima u povećanom trajanju, kada se svakih 12 mjeseci efektivnog rada računa kao 18 mjeseci staža

osiguranja po stopi 18,61 %, kao 16 mjeseci staža osiguranja po stopi 11,94 %, kao 15 mjeseci staža osiguranja po stopi 8,30 %, kao 14 mjeseci staža osiguranja po stopi 5,15 %

4. osiguranici u samostalnim djelatnostima koji su sami obveznici plaćanja doprinosa za MIO plaćaju doprinos iz plaće po stopi 27 %
5. osiguranici u samostalnim djelatnostima koji su sami obvezni plaćati doprinos, na pripadajuću osnovicu osiguranja plaćaju doprinos po stopi 43,23 %
6. radnici, redoviti učenici i studenti, samo za invalidnost i tjelesno oštećenje izazvano povredom na radu ili profesionalnom bolešću, na bruto-svotu isplate, plaćaju doprinos po stopi 4,91 %.

Poduzeća, ustanove i druge pravne osobe oslobođena su plaćanja doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje na plaće vojnih invalida hrvatskih branitelja Domovinskog rata u njih zaposlenih, ili su na profesionalnoj rehabilitaciji. Plaćom se, prema Zakonu, smatra isplatu sukladno propisima o radu uvećanu za zakonom propisane obveze iz plaće. Definicija plaće tada još nije bila usklađena sa ZPD-om, kojeg se počelo primjenjivati 1. siječnja 1994. što pokazuje i podatak o stopi doprinosa iz toč. 5. propisanoj na neto-osnovicu (43,23 % na pripadajuću osnovicu osiguranja). Samostalni privrednici (osiguranici), radni ljudi koji samostalno obavljaju djelatnost osobnim radom i sredstvima u vlasništvu građana, plaćaju od 1. siječnja 1994. doprinos za mirovinsko i invalidsko osiguranje po stopi 27 % na pripadajuću osnovicu osiguranja, dok individualni poljoprivrednici plaćaju sljedeće doprinose: a) od osnovice osiguranja na koju je osiguranik poljoprivrednik osiguran mjesečno, po stopi 12,27 %; b) doprinos na prihod od poljoprivredne djelatnosti osnovicu kojega čini katastarski prihod godišnje, po stopi 0,76 %; i c) doprinos prema prosječnoj visini katastarskog prihoda godišnje, po stopi 0,76 %.

1995. – Doprinosi za mirovinsko i invalidsko osiguranje (NN 95/94) smanjeni su u usporedbi s 1994. zbog proširenja porezne osnovice (regres, topli obrok), i to su:

1. doprinos iz plaće po stopi 12,75 %
2. doprinos na plaću po stopi 12,75 %
3. doprinos na plaće radnika za staž kojeg se priznaje osiguranicima u povećanom trajanju kada se svakih 12 mjeseci efektivnog rada računa kao 18 mjeseci staža osiguranja po stopi 17,58 %, kao 16 mjeseci staža osiguranja po stopi 11,28 %, kao 15 mjeseci staža osiguranja po stopi 7,84 %, kao 14 mjeseci staža osiguranja po stopi 4,86 %
4. osiguranici u samostalnim djelatnostima koji su sami obveznici plaćanja doprinosa za MIO, plaćaju doprinos iz plaće po stopi 25,50 %
5. osiguranici nositelji samostalnih djelatnosti koji su sami obveznici plaćanja doprinosa, na pripadajuću osnovicu osiguranja plaćaju doprinos po stopi 40,83 %
6. doprinos radnika, redovitih učenika i studenata samo za slučajeve invalidnosti i tjelesnog oštećenja koji su izazvani ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, na bruto-svotu isplate po stopi 4,64 %.

Po Zakonu se plaćom smatra sve što poslodavac plaća ili daje posloprimcu na osnovi radnog odnosa, osim svote kakvu se ne smatra dohotkom od nesamostalnog rada ili naknade, potpore i nagrade kakvu se se ne oporezuje u prema propisima o porezu na dohodak. Ta definicija povezuje osnovicu za plaćanje doprinosa s osnovicom za plaćanje poreza, sukladno ZPD-u. Jednako se utvrđuje i osnovicu za plaćanje drugih doprinosa iz radnog odnosa (zdravstveno, doplatak za djecu). Osiguranici koji samostalno obavljaju djelatnost i individualni poljoprivrednici plaćaju jednake stope doprinosa kao u 1994.

1996. – Od početka godine (NN 106/95) doprinos za MIO radnika plaća se prema jednakim stopama kao u 1995, ali se ukupne osnovice za plaćanje doprinosa određuje u bruto-svoti, osim za osiguranike u samostalnim djelatnostima iz toč. 5. koji su sami obveznici plaćanja doprinosa u kojih je stopa određena alternativno: niža stopa (25,50%) ako je osnovica izražena u bruto-svoti, ili viša (40,83%) ako je osnovica određena u neto-svoti. Plaćom, odnosno osnovicom za obračunavanje i plaćanje doprinosa i iskorištenje prava iz MIO-a, smatra se sve što poslodavac plaća ili daje zaposleniku na osnovi rada, osim svote kakvu se ne smatra dohotkom od nesamostalnog rada ili naknade, potpore ili nagrade kakvu se ne oporezuje prema propisima o porezu na dohodak. I za mirovinski se doprinos (dotad je obveza bila propisana samo za zdravstveni) od 1996. propisuje obvezu plaćanja doprinosa na najniže propisane osnovice, za poslodavce koji do 15. ne isplate plaće za mjesec prije. Ako poslodavac kasni s isplatom plaća, obavezan je 15. uplatiti doprinos na najnižu propisanu osnovicu. Tako uplaćen doprinos smatra se predujmom ili dijelom doprinosa što u cijelosti dospijeva u trenutku isplate plaće.

Osiguranici koji samostalno obavljaju djelatnost osobnim radom plaćaju od 1. siječnja 1996. doprinos 25,50% na pripadajuću osnovicu osiguranja, odnosno ako je osnovica izražena u bruto-svoti po stopi 16,50%. Osiguranici individualni poljoprivrednici i drugi obveznici plaćanja doprinosa za MIO individualnih poljoprivrednika, po Zakonu o mirovinskom i invalidskom osiguranju individualnih poljoprivrednika, plaćaju od 1. siječnja 1996:

- doprinos od osnovice osiguranja na koju je osiguranik individualni poljoprivrednik osiguran mjesečno po stopi 12,27%, odnosno ako je osnovica izražena u bruto-svoti po stopi 8,00%,
- doprinos na prihod od poljoprivredne djelatnosti osnovicu kojega čini katastarski prihod godišnje po stopi 0,76%,
- doprinos prema prosječnoj visini katastarskog prihoda godišnje po stopi 0,76%.

Hrvatskome ratnom vojnom invalidu Domovinskog rata kojem je utvrđeno svojstvo ratnoga vojnog invalida, prema propisima o zaštiti vojnih i civilnih invalida stopu doprinosa za MIO radnika, radnih ljudi koji samostalno obavljaju djelatnost te individualnih poljoprivrednika, iznimno se utvrđuje u visini 50% propisane stope.

1997. – Doprinos za MIO obračunava se uz jednake stope kao u 1996. (NN 106/95. i 108/96). Kada se osnovicu za plaćanje doprinosa određuje u bruto-svoti, za utvrđivanje mirovinske osnovice uzima se svotu dobivenu tako da se plaću, odnosno osnovicu za obračunavanje i plaćanje doprinosa pomnoži s faktorom korekcije kojeg, na temelju podataka DSZ-a, utvrđuje Fond MIO radnika Hrvatske na početku svake kalendarske godine za godinu prije. Faktor korekcije ustvari je odnos prosječne plaće svih zaposlenika u RH nakon odbitka doprinosa, poreza i prireza i prosječne plaće svih zaposlenika u RH.

1998. – Doprinos za MIO od 1. veljače 1998. plaća se po stopama što su dva postotna poena niže od stopa doprinosa važećih do 31. siječnja 1998. Stopa za MIO iz plaće i na plaće snižena je od 1. veljače 1998. s 12,75% na 10,75%. Sniženje stope doprinosa za MIO provedeno je istodobno s ukidanjem obveze mirovinskih fondova da za korisnike mirovina uplaćuju doprinos za zdravstveno osiguranje.

1999. – Doprinos za mirovinsko osiguranje (NN 164/98. i 71/99) utvrđuje se prema stopama:

1. doprinos iz plaće po stopi 10,75%
2. doprinos na plaću po stopi 10,75%
3. doprinos na naknade umjesto plaće po stopi 33%
4. doprinos na osnovice osiguranja što ga utvrđuje HZMO po stopi 21,50%

5. doprinos na osnovice osiguranja utvrđene propisima o zapošljavanju po stopi 21,50%
6. doprinos na plaće, odnosno osnovice osiguranja za staž osiguranja što ga se računa s povećanim trajanjem, kada se svakih 12 mjeseci efektivnog rada računa kao:
  - 18 mjeseci staža osiguranja po stopi 17,5%,
  - 16 mjeseci staža osiguranja po stopi 11,28%,
  - 15 mjeseci staža osiguranja po stopi 7,84%,
  - 14 mjeseci staža osiguranja po stopi 4,86%.

Od 1. siječnja 1999. stope doprinosa za mirovinsko osiguranje izjednačene su za sve kategorije osiguranika u mirovinskom osiguranju. Osiguranicima za koje su propisane olakšice, npr. za hrvatske ratne invalide (HRVI), olakšice se dosljedno priznaje za svaku okolnost: kad je u radnom odnosu, kad je sam obveznik plaćanja doprinosa, kad umjesto plaće prima naknadu plaće ili kad je nezaposlen pa Zavod za zapošljavanje uplaćuje doprinos. Stoga je popis stopa vrlo dug, iako se radi o jednakoj stopi i olakšici dosljedno primijenjenoj na sve okolnosti. Za osiguranike kojima se priznaje posebna prava u sustavu obveznog osiguranja (npr. beneficirani staž za slijepe osobe, osobe oboljele od određenih bolesti, za korisnike invalidske mirovine koji rade u nepunom radnom vremenu, a staž osiguranja im se računa u punom trajanju), razliku do pune svote doprinosa propisanog za ostale osiguranike plaća RH.

Druga je značajna novost zakonsko određenje prema kojemu se doprinos za mirovinsko osiguranje plaća i na naknade plaće kad osiguranik, radi opravdanih razloga, ne radi i iskorišćuje neko drugo pravo po osnovi radnog odnosa ili obavljanja registrirane djelatnosti (pravo na bolovanje, pravo na porodiljski dopust, na skraćeno radno vrijeme radi njege teže hendikepiranog djeteta i dr.). Do 31. prosinca 1998. takva se je razdoblja priznavalo u staž osiguranja, iako nije plaćen mirovinski doprinos. Od 1. siječnja 1999. uvodi se obvezu plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje na naknade plaće kakvu isplaćuju RH, centri za socijalni rad i HZZO, na što se ne plaća porez na dohodak, doprinos za zdravstveno osiguranje i za zapošljavanje, ali se plaća mirovinski doprinos. U pregledu stopa, riječ je o doprinosu u toč. 3. uz primjenu stope 33%, jer ga se obračunava na neto-svotu naknade.

HZZO je u 1999. (i 2000) iznimno oslobođen te obveze. Za osiguranike kojima poslodavac tijekom bolovanja isplaćuje naknadu plaće na vlastiti teret, doprinos za staž osiguranja što ga se računa s povećanim trajanjem plaća poslodavac prema stopama iz toč. 6. Za osiguranike slijepe osobe, osobe oboljele od distrofije i srodnih mišićnih i neuromišićnih bolesti, oboljelih od paraplegije, cerebralne i dječje paralize, multiple skleroze, reumatoidnog artritisa, gluhe te osobe kod kojih postoje funkcionalni poremećaji kakvi onemogućuju samostalno kretanje bez uporabe invalidskih kolica, doprinos za staž osiguranja što ga se računa s povećanim trajanjem plaća RH po stopi 7,84%. Za osiguranike korisnike invalidske mirovine, RH plaća doprinos po stopi 21,5%, na osnovicu osiguranja (prosječnu plaću) iz godine prije, prema podacima DSZ-a, razmjerno stažu.

Za rad redovitih učenika, odnosno studenata, pravna osoba registrirana za posredovanje pri zapošljavanju obvezno osigurava i plaća doprinos na bruto-svotu zarade po stopi 4,64% radi invalidnosti i tjelesnog oštećenja izazvanoga ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću. Osiguranici poljoprivrednici i članovi njihovih kućanstava, plaćaju doprinos po stopi 10,75%. HRVI iz Domovinskog rata, ako su sami obveznici plaćanja doprinosa, plaćaju na osnovicu osiguranja doprinos po stopi 10,75%. Poslodavci za u njihov zaposlene HRVI plaćaju samo doprinos iz plaće po stopi 10,75%. Poslodavci registrirani za zapošljavanje invalida i drugi poslodavci za osobe iz čl. 1. st. 3. ovoga Zakona, i osobe

ometene u psihičkom ili fizičkom razvoju, što se utvrđuje prema posebnim propisima, plaćaju za njih samo doprinose iz plaće po stopi 10,75%.

Zavod za zapošljavanje za nezaposlene HRVI plaća doprinos na osnovicu za osiguranje utvrđenu prema propisima o zapošljavanju, po stopi 10,75%. Doprinos na naknade plaća nadležan centar za socijalnu skrb po stopi 16,50%. Zakon o prenošenju sredstava državnog proračuna fondovima mirovinskog i invalidskog osiguranja te usklađivanju mirovina (NN 102/98) određuje način i rokove isplate dodatka uz mirovinu što ih se isplaćuje iz državnog proračuna, a posljedica je povećanje transfera državnog proračuna prema HZMO-u. Iz tih sredstava financira se mirovine stečene uz povoljnije uvjete utemeljene na različitim pogodnostima što ih ne pokrivaju doprinosi (branitelji Domovinskog rata, pripadnici Hrvatske vojske iz Domovinskog rata, sudionici NOR-a, bivši politički zatvorenici, članovi HAZU, zastupnici u Državnom saboru, djelatnici MUP-a i pravosuđa, Hrvatska vojska, negdašnji pripadnici JNA, mirovine preuzete iz bivših republika i dr.).

2000. – Sukladno Uredbi o plaćanju doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje od 1. siječnja do 30. lipnja 2000. (NN 149/99), obveznici doprinosa za mirovinsko osiguranje plaćaju doprinose kao u 1999. Promjene nastupaju od 1. lipnja 2000, otkad se po Zakonu o plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje, od 1. lipnja do 31. prosinca 2000. (NN 54/00) plaća:

1.

1. doprinos iz plaće po stopi 10,75%
2. doprinos na plaću po stopi 8,75%
3. doprinos na naknade umjesto plaće po stopi 33,00%
4. doprinos na osnovice osiguranja što ih utvrđuje HZMO po stopi 19,50%
5. doprinos na osnovice osiguranja utvrđene propisima o zapošljavanju po stopi 19,50%
6. doprinos na plaće, odnosno osnovice osiguranja za staž osiguranja što ga se računa s povećanim trajanjem, kada se svakih 12 mjeseci efektivnog rada računa kao:
  - 18 mjeseci staža osiguranja po dodatnoj stopi 17,58%,
  - 16 mjeseci staža osiguranja po dodatnoj stopi 11,28%,
  - 15 mjeseci staža osiguranja po dodatnoj stopi 7,84%,
  - 14 mjeseci staža osiguranja po dodatnoj stopi 4,86%.

2. Za osiguranike kojima poslodavac isplaćuje naknadu plaće na vlastiti teret tijekom bolovanja, doprinos za staž osiguranja što ga se računa s povećanim trajanjem plaća poslodavac po stopama iz toč. 6.

3. Za osiguranike slijepe osobe, osobe oboljele od distrofije i srodnih mišićnih i neuromišićnih bolesti, osobe oboljele od paraplegije, cerebralne i dječje paralize, multiple skleroze, reumatoidnog artritisa, gluhe osobe te osobe s funkcionalnim poremećajima kakvi onemogućuju samostalno kretanje bez uporabe invalidskih kolica, doprinos za staž osiguranja kojeg se računa s povećanim trajanjem plaća RH po stopi 7,84%.

4. Za osiguranike korisnike invalidske mirovine Hrvatska plaća doprinos po stopi 19,50% na osnovicu osiguranja – prosječnu plaću iz godine prije u RH prema podacima DSZ-a, razmjerno ostvarenu stažu.

5. Za rad redovnih učenika i studenata pravna osoba registrirana za posredovanje pri zapošljavanju obvezno osigurava i plaća doprinos na bruto-svotu zarade po stopi 4,64%, radi invalidnosti i tjelesnog oštećenja izazvanoga ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću.

Osiguranici iz čl. 12. Zakona, poljoprivrednici i članovi njihovih kućanstava, plaćaju doprinos po stopi 9,75%. HRVI iz Domovinskog rata, ako su sami obveznici plaćanja doprinosa, plaćaju na osnovicu osiguranja doprinos po stopi 9,75%. Za u njih zaposlene HRVI, poslodavci plaćaju samo doprinos iz plaće po stopi 10,75%. Zavod za zapošljavanje za nezaposlene HRVI plaća doprinos na osnovice osiguranja, sukladno propisima o zapošljavanju, po stopi 9,75%. Poslodavci registrirani za zapošljavanje invalida i drugi poslodavci za osobe iz čl. 1. st. 3. ovoga Zakona i osobe ometene u psihičkom ili fizičkom razvoju, što se utvrđuje prema posebnim propisima, plaćaju za njih samo doprinose iz plaće po stopi 10,75%, dok je HZZO još oslobođen obveze plaćanja doprinosa na naknade plaće za bolovanje i porodiljni dopust.

2001. – Zakon o prikupljanju podataka po osiguranicima o obveznim doprinosima, porezu i prirezu porezu na dohodak (NN 114/01) utvrđuje obvezu objedinjena mjesečnog prikupljanja i obrade podataka po osiguranicima o obračunanim i uplaćenim doprinosima za mirovinsko osiguranje, što se odnosi na osiguranike za koje zakon propisuje plaćanje obveznih doprinosa, poreza te prireza porezu na dohodak. Stope i definicije osiguranika nisu mijenjane u usporedbi s godinom prije.

2002. – Zaživjeli su Zakon o mirovinskom osiguranju (NN 102/98), Zakon o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN 49/99) te Zakon o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovine na temelju individualne kapitalizirane štednje (NN 106/99), na osnovi kojih je uvedeno trodjelno mirovinsko osiguranje, uz bitno drukčije uređenje mirovinskog osiguranja (privatni nositelji osiguranja, kapitalno financiranje, određeni doprinosi i osobni računi mirovinske štednje). Hrvatska otad ima sljedeća tri stupa mirovinskog osiguranja: *prvi stup* zadržao je načelo tekuće raspodjele i međugeneracijske solidarnosti, pa su u njemu ostali samo trajno osigurani zatečeni umirovljenici i osiguranici stariji od 50 godina, odnosno oni između 40 i 50 godina koji se nisu opredijeli za drugi stup te će primati mirovinu samo iz tog oblika osiguranja, dok svi ostali osiguranici ostaju u prvome stupu, ali sudjeluju i u kapitaliziranome modelu; *drugi (obvezni) stup* temelji se na individualnoj kapitaliziranoj štednji dijela mirovinskih doprinosa, pri čemu zatečeni osiguranici, mlađi od 40, i oni od 40 do 50 godina koji su se za to dobrovoljno opredijelili, dijelom svog doprinosa ulaze u drugi stup obvezne kapitalizirane štednje u mirovinskom fondu što ga odaberu sami – tri četvrtine doprinosa te kategorije osiguranika ide u prvi stup, a jedna u drugi stup, dok će osiguranici u drugome stupu primati mirovine iz prvoga i iz drugoga stupa; *treći stup* mirovinskog sustava utemeljen je, kao i drugi, na kapitalnom financiranju, određenim doprinosima i osobnima štednim računima, ali je nasuprot drugome stupu, ovdje riječ je o dobrovoljnome mirovinskom osiguranju u kakvome se osiguravaju samo osobe koje se same žele dodatno osigurati od rizika starosti, invalidnosti i smrti, odnosno ne postoji obveza osiguranja, pa se doprinos plaća iznad zakonski određena obveznog doprinosa. Prema Zakonu o doprinosima za obvezna osiguranja (NN 147/02), ukupna stopa doprinosa za mirovinsko osiguranje ostala je 19,50% na osnovicu osiguranja, za radnika 10,75% iz plaće (od toga 5,75% za I. stup međugeneracijske solidarnosti i 5% za II. stup) te za poslodavca 8,75%.

2003. – Uredba o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja (NN 175/03) utvrđuje plaćanje 20% za mirovinsko osiguranje, na temelju generacijske solidarnosti, a osiguraniku mirovinskog osiguranja, na temelju individualne kapitalizirane štednje, obračunava se doprinos na osnovicu po stopi 15% za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti i 5% na temelju individualne kapitalizirane štednje. Taj doprinos u cjelini snosi radnik iz plaće, dok poslodavac plaća doprinose na plaću, i to za zdravstveno osiguranje. Osnovicu se utvrđuje sukladno ZPD-u što obuhvaća

i primitke po osnovi povremenog rada. Prema toj Uredbi, primicima se po osnovi povremenoga nesamostalnog rada, iznimno, ne smatra:

1. nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja
2. stipendije učenicima i studentima što ih se kao potporu isplaćuje za redovno školovanje u srednjim, višim i visokim školama te na fakultetima, uz uvjet da za isplatitelja nije ugovorena obveza nesamostalnog rada
3. stipendije sportašima što ih se kao potporu isplaćuje za sportsko usavršavanje, u vezi s mjerilima o kategorizaciji prema propisima o sportu, uz uvjet da za isplatitelja nije ugovorena obveza nesamostalnog rada
4. potpore isplaćene obitelji za slučaj smrti radnika te
5. pomoć za školovanje djece do 15. godine, a najdulje do završetka osmogodišnjeg školovanja.

Nakon što je stupio na snagu Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja 1. siječnja 2003, uvodi se plaćanje obveznih doprinosa (za mirovinsko osiguranje I. i II. stup i za zdravstveno osiguranje) i na primitke od druge samostalne djelatnosti i povremena nesamostalnog rada (npr. honorari, ugovori o djelu, itd.). Temeljem Zakona o mirovinskom osiguranju (NN 147/02) i osobe koje imaju samo takve vrste primitaka stječu svojstvo osiguranika na dan prve uplate doprinosa te se i na njih primjenjuje prava i obveze iz Zakona o obveznima i dobrovoljnim mirovinskim fondovima.

2004. – Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja (NN 177/04) odredio je u čl. 3. drukčiju definiciju primitaka od druge samostalne djelatnosti i povremena nesamostalnog rada i od primitka što ga posrednik pri zapošljavanju učenika i studenata naplati za rad učenika i redovitih studenata, što glasi: »...drugog dohotka, naknade osobi koja daje pomoć i njegu HRVI te od primitka za rad učenika i studenata«. Određeno je, također, da je »*druga djelatnost* registrirana samostalna djelatnost fizičke osobe koja je obavlja uz radni odnos i na toj je osnovi osigurana, ili je obvezno osigurana na nekoj drugoj osnovi, odnosno korisnik je prava na mirovinu od tuzemnog isplatitelja mirovine od koje utvrđuje godišnji dohodak na temelju poslovnih knjiga«. Kao *drugi dohodak* definiran je naposljetku i primitak umanjen za izdatak u propisanoj svoti, isplaćen fizičkoj osobi na osnovi osobnog rada ili isporuke dobara odnosno usluga, oporeziv porezom na dohodak, što ga se, sukladno propisima o porezu na dohodak, ne smatra dohotkom od nesamostalnog rada (plaćom, mirovinom, naknadom osobi koja daje pomoć i njegu HRVI ni poduzetničkom plaćom), primitkom od samostalne djelatnosti (obrta, slobodnog zanimanja, poljoprivrede i šumarstva, ostale samostalne djelatnosti ili druge djelatnosti), primitkom od imovine i imovinskih prava niti primitkom od kapitala i od osiguranja. *Drugi subjekt* je osoba ili više osoba (udruga) koje nemaju svojstvo pravne ni fizičke osobe, a Zakon propisuje jednu ili više od sljedećih obveza: obveza doprinosa, obveza obračunavanja, obveza plaćanja, obveza izvješćivanja. *Godišnju osnovicu* čini dohodak od obavljanja druge djelatnosti, i to razlika poslovnih primitaka i poslovnih izdataka nastalih u poreznom razdoblju, utvrđena na temelju poslovnih knjiga i evidencija, sukladno propisima o porezu na dohodak, ili je dohodak od te djelatnosti utvrđen u postupku utvrđivanja osnovice poreza na dohodak prema OPZ-u, bez umanjena za prenesen gubitak iz prošlih razdoblja i bez osobnog odbitka, odnosno neoporeziva dijela dohotka, te bez ostalih umanjena dohotka prema propisima o porezu na dohodak. Stope doprinosa za mirovinsko osiguranje otad se nije mijenjalo.

2005. – Sukladno Zakonu o doprinosima za obvezna osiguranja (NN 147/02, 175/03. i 177/04), Ministarstvo financija donijelo je Pravilnik o doprinosima za obvezna osiguranja (NN 1/05 I 14/05), što određuje da mjesečnu osnovicu za radnike u radnom odnosu

poslodavac ima utvrđivati istodobno s obračunom mjesečne plaće svakoga zaposlenika, prema propisima o radu, uz primjenu odredba o najnižoj mjesečnoj osnovici. U osnovicu ulaze svi primitici što ih poslodavac, ili druga osoba umjesto njega, u novcu ili u naravi isplaćuje ili daje radniku, odnosno kakve mu je obvezan isplatiti po osnovi radnog odnosa, a smatra ih se primitkom od nesamostalnog rada (plaćom) prema ZPD-u (NN 177/04). Mjesečnom osnovicom smatra se i: 1. primitak (plaća) fizičke osobe izaslane u RH po nalogu inozemnog poslodavca za rad u tuzemstvu; 2. primitak (plaća) člana predstavničkog tijela državne vlasti i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave što mu ga se isplaćuje za rad u tim tijelima i jedinicama; 3. razliku plaće što je radniku isplaćuje pravna ili fizička osoba, tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno RH (nadležno ministarstvo). Osnovicu za radnika upućena na obrazovanje, stručno usavršavanje ili poslijediplomski studij u inozemstvo poslodavac utvrđuje istodobno s utvrđivanjem osnovice. Kad poslodavac plaću ne isplati do posljednjeg dana u mjesecu, ili je ne isplati u cijelosti, prema propisima o radu, mjesečnu osnovicu utvrđuje do posljednjeg dana mjeseca u kojem je dospjela isplata, a potvrda o obračunanoj plaći kakvu poslodavac mora uručiti radniku sadrži i podatke o vrsti i svotama obračunanih doprinosa iz plaće.

2006. – U Zakonu o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona (NN 82/06) radnici dijelom tražbine ostaju vjerovnici stečajne mase, a dijelom stečajni vjerovnici. No, u oba su dijela nastale neke znatnije promjene, jer se drukčije poima bruto-plaću. Prema čl. 83. Zakona o radu, »plaća je plaća u bruto-svoti«, odnosno svota kakvu se isplaćuje radniku na temelju ugovora o radu za obavljanje određena posla u poslodavca na određeno ili neodređeno vrijeme, pa bi pojam »bruto-svota« obuhvatio plaću s troškovima bez ikakvih odbitaka, što znači neto-svotu što je se isplaćuje radniku i ukupne doprinose iz plaće i na plaću što ih se temeljem posebnih zakona isplaćuje HZMO-u. Iz bruto-plaće plaća se porez, prirez i doprinose. Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja (NN 147/02, 175/03. i 177/04), ZPD (NN 177/04) i Pravilnik o doprinosima za obvezna osiguranja (NN 1/05 i 14/05), određuju da se plaćom smatra novčani i svaki drugi primitak što ga je poslodavac isplatio ili morao isplatiti radniku prema propisima o radu, drugim propisima ili kolektivnom ugovoru. Plaću čine doprinos iz osnovice, poreza, prireza, poreza na dohodak i svota koliko se isplaćuje radniku s te osnove. Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja uređuje da je poslodavac obveznik obračunavanja doprinosa pri obračunu i isplati plaća. Obvezna su osiguranja u RH: mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti, mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje, zdravstveno osiguranje i osiguranje za slučaj nezaposlenosti, na osnovi čega se od bruto-svote plaće izdvaja: doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti i doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje. Te se doprinose izdvaja iz osnovice i mora ih namiriti sam radnik obveznik plaćanja tih doprinosa. Radnik, drugim riječima, mora namiriti doprinos iz plaće što je obračunava, obustavlja i plaća poslodavac u ime i za račun radnika.

2007. – Na temelju Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja (NN 147/02, 175/03. i 177/04), Upravno vijeće HZMO-a, uza suglasnost ministra financija, donijelo je Pravilnik o postupku naknadne uplate doprinosa otpisanih zbog zastare i nenaplativosti za osiguranike koji su sami za sebe obveznici doprinosa i obveznici plaćanja doprinosa (NN 136/06) koji nadležnoj ispostavi Porezne uprave mogu podnijeti zahtjev za naknadnu uplatu duga s osnove doprinosa, otpisanoga prema rješenju Porezne uprave, odnosno Zavoda. Visinu obveze za naknadnu uplatu duga za doprinose (svota za naknadnu uplatu doprinosa i zateznih kamata) obračunava i rješenjem utvrđuje Porezna uprava. Osno-

vice su za iskorištenje prava iz mirovinskog osiguranja, pri naknadnoj uplati doprinosa, one što bi ih se primijenilo prema propisima važećima za to razdoblje, ako dug s osnove doprinosa nije bio otpisan. Obračunani doprinosi, sukladno tome Pravilniku, dospijevaju na naplatu u roku osam dana nakon primitka rješenja, a smatra ih se namirenima u cijelosti ako je plaćen dug za doprinose i obveze što proizlaze iz neuplaćenih doprinosa. Za razdoblja za koja se potvrdi da su otpisani doprinosi uplaćeni naknadno, upisat će se u radnu knjižicu staž osiguranja radi iskorištenja prava iz mirovinskog osiguranja.

2008. – Zakon o doprinosima (NN 84/08. i 152/08), poslije nadopunjavan (NN 94/09. i 18/11), propisuje obveze plaćanja doprinosa za financiranje obveznih osiguranja, vrste doprinosa, stope i rokove za obračun i plaćanje doprinosa, obveznike doprinosa, obveznike obračunavanja i plaćanja doprinosa te ostala pitanja u vezi s prikupljanjem i uplatom doprinosa. Taj Zakon stavio je izvan snage Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja (NN 147/02. i 177/04). Svote osnovica za obračun doprinosa određuje se, za svaku kalendarsku godinu, kao umnožak svote prosječne mjesečne plaće po zaposlenome u pravnim osobama tijekom razdoblja od siječnja do kolovoza tekuće godine i određenoga koeficijenta, sukladno Zakonu o doprinosima te ih se objavljuje u Naredbi što je donosi ministar financija. Dodatni doprinos za mirovinsko osiguranje za staž osiguranja s povećanim trajanjem za osiguranika samo mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti, i to kada se svakih 12 mjeseci staža osiguranja računa kao 14 mjeseci, obračunava se po stopi 4,86%; za svakih 12 mjeseci staža osiguranja što ih se računa kao 15 mjeseci po stopi 7,84%; kao 16 mjeseci po stopi 11,28%; kao 18 mjeseci po stopi 17,58%. Za osiguranika i mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje, i to kada se svakih 12 mjeseci staža osiguranja računa kao 14 mjeseci, stopu se doprinosa obračunava po stopi 3,61%; kad se svakih 12 mjeseci staža osiguranja računa kao 15 mjeseci, po stopi 5,83%; kao 16 mjeseci, po stopi 8,39% te kao 18 mjeseci, po stopi 13,07%. Za osiguranika se po osnovi poljoprivrede, iznimno, doprinos za mirovinsko osiguranje: za osobu koja je osiguranik samo mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti obračunava po stopi 10%, te za osiguranika i mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje po stopi 5%. Doprinos za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti plaća se u korist računa državnog proračuna.

2009. – Prema Zakonu o doprinosima (NN 84/08), donesen je Pravilnik o doprinosima (NN 2/09. i 9/09), što propisuje postupak utvrđivanja osnovice za obračun doprinosa te način obračunavanja i dokumente za dokazivanje, radi primjene iznimaka od obveze doprinosa, način razmjene podataka o osiguranicima i obveznicima doprinosa i drugih podataka nužnih za prikupljanje doprinosa te druga pitanja što potanko uređuju primjenu i provedbu određenih odredba Zakona. Plaćom se, sukladno Zakonu, smatra primitak što ga poslodavac mora isplatiti radniku temeljem ugovora o radu, pravilnika o radu ili kolektivnog ugovora, odnosno temeljem propisa što uređuje pitanja minimalne plaće ili drugog propisa, a taj se primitak, sukladno propisima o porezu na dohodak, smatra primitkom od kojega se utvrđuje dohodak od nesamostalnog rada i oporeziv je, neovisno o načinu isplate. Plaćom se smatra i novčanu naknadu odnosno dodatak na plaću što ga poslodavac, za određeni mjesec, isplati radniku pripadniku operativnih snaga zaštite i spašavanja za vrijeme mobilizacije i sudjelovanja u akcijama pomoći u RH ili izvan hrvatskog područja, što je, sukladno posebnom propisu, nadoknađuje tijelo koje je naredilo mobilizaciju ili sudjelovanje u akcijama pomoći. Ostalim se primicima smatra one što ih poslodavac, osim plaće, isplaćuje radniku za rad u određenu mjesecu ili godini, ili općenito u vezi s radnim odnosom, a taj se primitak, prema propisima o porezu na dohodak, smatra primitkom od kojega se utvrđuje dohodak od nesamostalnog rada i oporeziv je

porezom na dohodak, neovisno o načinu isplate. Ostalim se primicima osobito smatra: primitke po osnovi naknada, potpora, nagrada, darova, dnevnic, terenskog ili pomorskog dodatka i isplaćene otpremnine veće od neoporezivih svota, sukladno propisima o porezu na dohodak; primitke radi prekida radnog odnosa; premije osiguranja što ih poslodavac na teret vlastitih sredstava plaća u korist radnika za životno osiguranje s obilježjem štednje te za dopunsko i privatno zdravstveno osiguranje, dobrovoljno mirovinsko osiguranje ili za osiguranje imovine radnika, i ostale primitke što ih poslodavac isplaćuje ili daje radniku za obavljen rad sukladno ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnom propisu, a ne odnose se na naknadu za rad u određenu mjesec (poput dodatne plaće izvan redovitih mjesečnih), bonus za postignute rezultate i slične primitke od nesamostalnog rada, temeljem Zakona o doprinosima (NN 84/08. i 152/08) i njegovih izmjena (NN 94/09).

2010. – Najnižu se osnovica za plaćanje doprinosa određuje prema Zakonu o doprinosima (NN 84/08, 152/08. i 94/09), i to za svaku godinu odvojeno, u visini 35 % prosječne plaće (bruto) ostvarene u pravnih osoba u RH u prethodnoj godini u razdoblju od siječnja do kolovoza. Primjenjuje se od 1. siječnja do 31. prosinca svake godine. Za razdoblje od siječnja do kolovoza 2010. (NN 129/10) prosjek je 7.657,00 kn. Tako utvrđena najniža osnovica za plaćanje doprinosa u 2011. čini 2.679,95 kn ($7.657,00 \times 0,35$), čime se želi održati određenu razinu financiranja socijalnih osiguranja u zemlji te je se primjenjuje za plaćanje doprinosa za određene kategorije osiguranika, a ne i kao osnovicu za utvrđivanje plaće za rad, iako ponekad, ako se npr. naknadu plaće za bolovanje uz dopušteno smanjenje utvrdi u svoti nižoj od najniže osnovice doprinosa, odnosno 2.679,95 kn, doprinose iz plaće i na plaću treba obračunati i uplatiti na tu najnižu osnovicu. Ako je posrijedi dio mjeseca za kojeg se isplaćuje naknadu za bolovanje, osnovicu se utvrđuje u razmjernom dijelu – 2.679,95 kn.

2011. – Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2011. (NN 133/10) objavljuje svote osnovica za obračun doprinosa za 2011. izračunanih kao umnožak svote prosječne plaće i koeficijenta za obračun prema Zakonu o doprinosima (NN 84/08, 152/08. i 94/09). Prosječna je plaća po zaposlenom u pravnim osobama RH u razdoblju od siječnja do kolovoza 2010. (NN 129/10) 7.657,00 kn, a prosječna neto-plaća po zaposlenome u pravnim osobama istodobno 5.305,00 kn. Najviša je mjesečna osnovica 45.942,00 kn, a najviša godišnja 551.304,00 kn.

2012. – Prema Naredbi o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2012. godinu (NN 137/11), prosječna je mjesečna bruto-plaća po zaposlenome u pravnim osobama RH u razdoblju od siječnja do kolovoza 2011. godine 7.756,00 kn (neto 5.408,00 kn). Najniža je mjesečna osnovica umnožak svote prosječne plaće i koeficijenta 0,35 te čini 2.714,60 kn, dok je najviša mjesečna osnovica umnožak svote prosječne plaće i koeficijenta 6,00 te čini 46.536,00 kn. Najviša je godišnja osnovica 558.432,00 kn.

2013. – Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2013. (NN 132/12) propisuje da je najniža mjesečna osnovica 2.753,45 kn, a najviša mjesečna osnovica 47.202,00 kn te najviša godišnja osnovica 566.424,00 kn.

2014. – Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2014. (NN 157/13) određuje osnovicu za obračun doprinosa za 2014. izračunanih kao umnožak svote prosječne plaće i koeficijenta za obračun. Najniža je mjesečna osnovica 2.779,35 kn, a najviša 47.646,00 kn.

2015. – Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2015. (NN 153/14) određuje svotu najniže mjesečne osnovice, najviše mjesečne osno-

vice, najviše godišnje osnovice, mjesečne osnovice za obveze što ih utvrđuje Porezna uprava rješenjem, mjesečnih osnovica za obveze što ih utvrđuju obveznici obračunavanja, izabranih viših mjesečnih osnovica i godišnjih osnovica za obveze po osnovi obavljanja druge djelatnosti. Objavljuje se i svote posebnih osnovica za obračun doprinosa za 2015, prema visini prosječne neto-plaće te svote dnevnih osnovica za obračun doprinosa sezonskim radnicima u poljoprivredi. Najniža je mjesečna osnovica (umnožak svote prosječne plaće i koeficijenta 0,35) 2.780,05 kn, a najviša (umnožak svote prosječne plaće i koeficijenta 6,00) 47.658,00 kn, dok je najviša godišnja osnovica 571.896,00 kn, pri čemu je dnevna osnovica za obračun doprinosa sezonskim radnicima u poljoprivredi 92,67 kn.

2016. – Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2016. (NN 125/15) određuje visine osnovica za obračun doprinosa za 2016, izračunanih kao umnožak svota prosječne plaće i koeficijenata za obračun prema Zakonu o doprinosima. Objavljuje i svote posebnih osnovica za obračun doprinosa za 2016, prema visini

Doprinosi za mirovinsko i invalidsko osiguranje od 1994. do 2016. (u %)

Doprinos za MIO radnika	1994.	1995.-1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	Propisi
iz plaće	13,50	12,75	10,75 (od 1.2.)	10,75	10,75 (do 31.5)	10,75	Zakon o plaćanju doprinosa za MIO radnika
na plaću	13,50	12,75	10,75	10,75	10,75 (do 31.5) 8,75 (od 1. 6.)	8,75	
za staž osiguranja u povećanom trajanju							NN 117/93, 95/94, 106/95, 108/96, 164/98, 71/99, 149/99, 54/00, 63/00
18 mjeseci	18,61	17,58	17,58	17,58	17,58	17,58	
16 mjeseci	11,94	11,28	11,28	11,28	11,28	11,28	
15 mjeseci	8,30	7,84	7,84	7,84	7,84	7,84	
14 mjeseci na plaće	5,15	4,86	4,86	4,86	4,86	4,86	

Doprinos za mirovinsko i invalidsko osiguranje radnika	2002.	2003.-2004.	2005.-2007.	2008.-2010.	2011.-2016.	Propisi
iz plaće	10,75 (I. I. stup 5,75 (II. II. stup 5,0	20,0 (III. I. stup 15,0 II. stup 5,0	20,0 (I. I. stup 15,0 II. stup 5,0	20,0 (II. I. stup 15,0 II. stup 5,0	20,0 (III. I. stup 15,0 II. stup 5,0	Zakon o mirovinskom osiguranju (NN 157/13), Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja (NN 147/02. i 177/04). Kasnije Zakon o doprinosima (NN 84/08, 152/08, 94/09. i 18/11) i Pravilnik o doprinosima (NN 2/09. i 9/09). Pravilnik o utvrđivanju staža osiguranja na temelju plaćenih doprinosa za mirovinsko osiguranje (NN 12/14)
na plaću	8,75	–	–	–	–	

prosječne neto-plaće te svote dnevnih osnovica za obračun doprinosa sezonskim radnicima u poljoprivredi. Najniža je mjesečna osnovica (umnožak prosječne plaće i koeficijenta 0,35) 2.812,95 kn, a najviša (umnožak prosječne plaće i koeficijenta 6,00) 48.222,00 kn. Najviša je godišnja osnovica 578.664,00 kn, a dnevna osnovica za obračun doprinosa sezonskim radnicima u poljoprivredi 93,77 kn.

Financiranje mirovinskog osiguranja

Najveći dio rashoda za mirovine umirovljenika u Hrvatskoj financiran je poglavito iz uplaćenih doprinosa zaposlenika. Zbog demografsko-organizacijskih i financijskih razloga, takav je sustav dospio u duboku krizu, a opisani su razlozi blisko povezani. Starenje stanovništva (ta je pojava primjetna u svima razvijenim zemljama i treba je razlikovati od biološkog starenja) općenito je temeljni uzrok povećana pritiska na sredstva mirovinskih fondova. Mirovinski se sustav istodobno uvelike rabilo kao oblik ublaživanja nezaposlenosti, pa je prijevremeno umirovljenje postalo općeprihvaćen obrazac rješavanja socijalnih pritisaka. Stoga se u RH smanjuje broj zaposlenih, a više je nego udvostručen broj umirovljenika, pa uplaćeni doprinosi nisu dostatni za pokrivanje mirovinskih rashoda (tek za otprilike 52-54% rashoda), dok se nastali manjak pokriva transferima iz državnog proračuna. Prema Financijskom planu HZMO-a za 2016, prihodi su od doprinosa za mirovinsko osiguranje 20,1 mlrd. kuna, dok su ukupni rashodi 38,9 milijardi, što znači kako doprinosi pokrivaju 51,7% rashoda. Radi velikih transfera iz proračuna, gotovo 4 do 5% BDP-a, sustav je mirovinskog osiguranja postao jedan od znatnijih generatora deficita državnog proračuna.